

VEG ENDELIG FREDAG!

HELE UKENS TV-PROGRAM

Lise Fjeldstad

FYLLER 80 - ELSKER LIVET

PØLSE-TEST!

Styr unna disse!

Foto: FRODE HANSEN

● SIDE 28, 29, 30 og 31

Siv snakker ut om bompenge-bråket

● SIDE 6 og 7

NR. 154 ● FREDAG 7. JUNI 2019 ● UKE 23 ● KR. 35,00

MANGE BØR DROPPE PENSJONS- SPARING

Knut Røed, økonom og seniorforsker

Alexandra Plahte, pensjonsrådgiver

Ekspertene: Nye tider – nye behov

● SIDE 20, 21 og 22

Begge foto: SIV DOLMEN

Spar smart

Eksperter: Unge i etableringsfasen bør droppe pensjonssparing

Av GEIR RØED, GEIR OLSEN og SIV DOLMEN (foto)/DINE PENGER

Mens finansnæringen ber oss spare mest mulig og lengst mulig, mener uavhengige eksperter at de fleste av oss klarer oss med det vi får fra staten og arbeidsgiveren.

IPS – individuell pensjonssparing – er finansproduktet som finansnæringen de siste par årene har ivret for at vi skal kjøpe.

Mange lar seg skremme, og tror på dommedagsprofetiene om at eldrebølgen og stadig lengre levetid gjør at det ikke blir nok i alderspensjon hvis vi ikke sparer mye selv.

– Det skapes et inntrykk av at vi skal være urolige for alderspensjonen vår. Jeg vil gjerne berolige. Vi har et grunnleggende godt pensjonssystem i Norge, og vi kommer til å ha det også i fremtiden, sier Knut Røed, økonom og seniorforsker på Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning ved Universitetet i Oslo.

Han er tydelig på at mange ikke behøver å ha egen pensjonssparing.

– De fleste i det organiserte arbeidslivet, alle i offentlig sektor og mange i privat sektor, har gode tjenestepensjonsordninger som gjør at de ikke må spare individuelt.

– Da blir det ikke mange igjen som bør spare?

– Helt riktig. Riktignok blir pensjonene lavere i fremtiden hvis vi slutter å jobbe like tidlig som nå. Men det kommer vi ikke til å gjøre. Vi kommer til å jobbe lenger. Behovet for ekstra sparing er mest aktuelt for dem som har dårlige tjenestepensjonsordninger, og som ønsker å komme seg tidligst mulig ut av arbeidslivet.

Milliarder av sparepenger

Nordmenn hadde ved inngangen til 2018 mer enn 93 milliarder kroner sparepenger stående i pensjons- og livsforsikringsordninger, ifølge tall fra Finans Norge.

På bare fire år har denne summen økt med nesten 12 milliarder kroner, eller 15 prosent.

Mange lytter til den jevne strømmen av råd fra pensjonsselgerne og forbrukerøkonomene.

Bare i 2017 ble det betalt inn nærmere tre milliarder kroner til individuelle pensjonsordninger, ifølge Finans Norge. Det er en økning på hele 50 prosent fra året før.

Flere av pensjonsspareseksperter er også svært synlige i reklame og annen markedsføring. De ønsker at vi spesielt skal spare i IPS – individuell pensjonssparing.

BEROLIGER: Knut Røed, seniorforsker ved Frischsenteret vil senke skuldrene til unge mennesker som er bekymret for pensjonen.

Med IPS får du utsatt skatten. Men det må du også betale for. Du kan ikke ta ut pengene før du tidligst er 62 år, og siste uttak kan ikke gjøres før du er 80 år gammel.

– For mange unge voksne er ikke IPS et fornuftig produkt, sier Røed.

– Ikke fornuftig

Tidlig i voksenlivet sliter de fleste med økonomien. Vi har dårligere betalte jobber, mindre mulighet til å jobbe overtid fordi vi har forsørgeransvar, og vi har ikke rukket å opparbeide oss mye kapital.

Boliglånene er høye, og forbruket er gjerne også høyt, enten vi er barnløse og går mye på byen, eller vi har barn som koster tusenvis av kroner i måneden.

Unge voksne har dessuten gjerne ikke fått arv enda.

– Det er ikke i denne fasen av livet vi skal spare til alderdommen. Man skal ikke binde opp penger i en periode av livet hvor man har lite penger, til en periode av livet hvor man har mye penger. Det er ikke fornuftig, gjentar Knut Røed.

Som godt voksne i 50-årene derimot har vi gjerne nedbetalt bolig og hytte. Forsørgeransvaret er borte, arven er overført oss, kapitalen er generelt god.

– Veldig mange av oss er på vårt rikeste når vi dør, og i årene før, sier Røed.

– Kan spare for mye

De som bør spare og de som vil spare til alderdommen, bør derfor starte senere enn finansbransjen råder, og også vurdere andre spare reformer enn pensjonssparing.

– Nedbetaling av gjeld og vanlig sparing i bank eller fond er også sparing til alderdommen. Historisk har det vært mest lønnsomt å spare i aksjer, sier Røed, som mener finansnæringens pågåenhet for at folk skal spare til alderdommen, kan føre til at mange rett og slett sparer for mye penger.

Dine Penger har saumfart markedsføringen til selskaper som til-

byr individuell pensjonssparing. DNBs profilerte forbrukerøkonom Silje Sandmæl anbefaler i en artikkel på DNBs nettsider unge voksne «tidlig i 20-årene» å starte sparingen til alderdommen.

– Starter du tidlig nok, kan du bli millionær som pensjonist, sier Silje Sandmæl, som også mener at «den vanligste feilen man gjør, er å ikke starte pensjonssparing tidlig nok».

I tillegg til å jobbe i DNB er Sandmæl mangeårig programleder i Luksusfellen. Denne våren har hun også hatt sitt eget program på TV3, «I lomma på Silje», hvor hun sjekker bankkontoene til unge kjendiser, og gir gode råd til dem.

Sandmæl er ikke alene om å be unge voksne spare penger til en alderdom som ligger ca. et halvt århundre frem i tid.

– Sparer du ikke til pensjon, bør du begynne så snart som mulig, sier forbrukerøkonom Anne Motzfeldt i Danske Bank i markedsføringsartikler på nettet.

Hun advarer mot «et svært stort fall» i alderspensjonen uten egen sparing.

– Spesielt unge bør begynne å spare i individuell pensjonssparing – IPS – råder forbrukerøkonomen.

IPS-kalkulator

Storebrand, som er et av landets største pensjonsselskaper, har en egen IPS-kalkulator hvor tenåringer ned til 18-årsalderen kan få vite hvor mye de tjener på å starte opp pensjonssparing.

I IPS-kalkulatoren opplyser Storebrand at «18-åringer sparer i snitt 400 kroner per måned».

– Hæ, sier studentene vi møter på Høgskolen i Innlandet på Hamar. De fire studentene Dag Pettersen (19), Ingeborg Hammer (20), Øystein Phillips (23) og Karine Haarstad (25) har i den siste tiden i større grad blitt innlemmet i målgruppen for ivrige pensjonsselgere.

Men de fire studentene på årsstudiet i engelsk på lærerutdanningen er på langt nær

GLOBETROTTER? Det er ikke alle som ønsker å reise verden rundt når de blir

til pensjon

Tjenestepensjon

- Arbeidsgiverne kan spare minimum to prosent og maksimalt syv prosent av lønnen i tjenestepensjon til sine ansatte, begrenset opp til lønn tilsvarende 7,1 G (som pr. 1.5.2018 utgjør 688 000 kroner i året).

- Det er store forskjeller mellom bransjene. Ifølge en fersk oversikt fra Storebrand ligger offshoreindustrien på topp med syv prosent pensjonssparing.

- Andre sektorer med høy sparerate er finansnæringen, forskning og undervisning, primærnæringene, kultursektoren, mediebransjen og gruppen «medlemsorganisasjoner», som alle ligger på seks prosent sparing i tjenestepensjon.

- Typiske lavlønnstyrker, som frisør og skjønnhetspleie, overnattings- og serveringsbransjen samt vikar- og bemanningsbransjen, ligger nederst – med kun to prosent pensjonssparing.

«Man skal ikke binde opp penger i en periode av livet hvor man har lite penger, til en periode av livet hvor man har mye penger. Det er ikke fornuftig.»

Knut Røed, økonom og seniorforsker

«Jeg vil heller anbefale ungdommen å bruke det lille ekstra de måtte ha, til å kjøpe risikodekninger med tanke på uforhet og død. Det kan smelle i morgen.»

Alexandra Plahte, pensjonsrådgiver

BOLIGFØRST: Pensjonsrådgiver Alexandra Plahte mener det er dumt å binde penger opp i pensjonssparing som ung, når man heller burde prioritert å komme seg inn på boligmarkedet.

klare for å begynne sparing til alderdommen.

– Det er så lenge til. Vi tenker mer på å spare til bolig og bil, sier de fire.

Alle sparer penger på sparekonto, mens de to eldste også sparer i BSU. Uavhengige pensjonseksperter steiler, og bruker kraftige ord om markedsføringen mot ungdommer og unge voksne.

– Det tegnes et skremmebilde med stor slagside. Mye av det bransjen sier, er for så vidt korrekt. Men de forteller bare en nøye utvalgt del av hele bildet, sier seniorrådgiver Geir Ormseth, som jobber med fond i Finansportalen, en uavhengig portal som drives av Forbrukerrådet.

– Spar i indeksfond

Han mener det spesielt for folk i 20- og 30-årene er en stor tabbe å spare til alderdommen gjennom individuell pensjonssparing.

– Da er pengene låst til man er gammel, og kan ikke brukes til å komme seg inn på boligmarkedet, eller til å få gjelden ned. Med mindre gjeld er man mindre sårbar mot arbeidsledighet, langvarig sykdom og skilsmisse. Det er derfor jeg vil kalle det høyrisikoråd. Andre valg, som sparing i indeksfond, er åpenbart bedre, sier Ormseth.

Ormseth mener pensjonsselgerne vil få oss til å tro at vi alle skal farte verden rundt som pensjonister, og at vi dermed trenger mye penger i alderdommen.

– Men mange trives på hytta si. Min pensjonsdrøm er å gå med et telt i Jotunheimen, og innimellom være med min kone på utenlandstur. Det vil likevel ikke koste mye penger, sier Ormseth.

Også han advarer mot at mange kan komme i den situasjonen at de rett og slett sparer for mye til alderdommen.

– I flere yrkesgrupper har man en god tjenestepensjon, påpeker han.

– Dumt å låse midler

Pensjonsrådgiver Alexandra Plahte i Gabler Pensjon og Rådgivning mener pensjonssparing for unge voksne er «dumt».

– Med dagens egenkapitalkrav for å komme inn på boligmarkedet sier det seg selv at det er dumt å låse midler man kan trenge i morgen langt opp og frem i tid, helt til alderdommen.

Hun mener ungdom først bør prioritere BSU.

– Deretter kan aksjesparekonto være et godt alternativ til IPS – individuell pensjonssparing.

Men man må ikke spare.

– Jeg vil heller anbefale ungdommen å bruke det lille ekstra de måtte ha, til å kjøpe risikodekninger med tanke på uforhet og død. Det kan smelle i morgen.

Alexandra Plahte mener den svake allmennkunnskapen om pensjon, kombinert med bekymringer for pensjonistøkonomien og lav tillit til pågående pensjonsselgere, er en dårlig kombinasjon.

– En undersøkelse vi fikk utført, viser at det dessverre er lav tillit til de som selger pensjonsprodukter, sier Plahte.

Hun mener også at markedsføringen av IPS – individuell pensjonssparing – som kom i ny utgave for halvannet år siden, har vært til dels ubalansert.

– Ordningen er bedre enn forjengeren. Men IPS innebærer utsatt skatt, ikke skattefritak, slik mange tror fordi de har misforstått markedsføringen, understreker Plahte.

geir.roed@dinepenger.no

6 spørsmål

Still deg selv disse spørsmålene når du skal vurdere behovet for individuell pensjonssparing:

1 Er opptjeningen i folketrygden og tjenestepensjonen din god nok for deg?

2 Har du utsikter til arv? Ingen skal innkassere arv på forskudd, men vi har arveregler, og du kan med en viss sannsynlighet forutsi hva du omtrent kan forvente i arv.

3 Hvor mye trenger du egentlig som pensjonist, når bolig og hytte er nedbetalt og forsørgeransvaret har fløyet av gårde?

4 Hvor stor er bolig- og hytteverdien din? Hvor mye kan du eventuelt låne på disse verdiene?

5 Vil eller kan du jobbe som pensjonist, og hvor mye inntekt kan det bli?

6 Å jobbe handler ikke bare om ønske og vilje, men også om mulighet. Folk i mange kontoryrker kan jobbe (deltid) lenge. Jobber du som jernbinder, kjøttkjærer eller i andre yrker hvor fysikken er svært krevende, er det ikke sikkert du klarer å jobbe lenge.

Kilde: ALEXANDRA PLAHTÉ

Forsvarer rådene sine

– Dere plukker ut bruddstykker av det jeg sier, og konstruerer en uenighet. Jeg pleier alltid å si at det er svært viktig å spare til bolig, nedbetale gjeld og ha lav gjeldsgrad. Men har du rom, bør du spare til alderdommen. Selv startet jeg da jeg var 21 år, sier Silje Sandmæl i DNB.

Hun vedgår at hun er irritert over kritikken.

– Men egentlig tror jeg vi er enige. Gjennomsnittsnordmannen sløser bort 1000 kroner i måneden. Mange

har rom for å sette av penger til alderdommen, sier Sandmæl – som heller ikke mener det er markedsføring hun driver med.

– Dette er mine råd. Jeg står for dem.

Storebrand forklarer markedsføringen sin med at unge voksne vil ha produktene.

– Dette er noe helt nytt i forhold til for bare noen få år siden. Vi opplever en stor pågang fra yngre mennesker knyttet til pensjonsplanlegging

og langsiktig sparing, sier Knut Dyre Haug, pensjonsøkonom i Storebrand.

Han forsvarer innholdet i markedsføringen.

– Vi tar en rekke eksplisitte og tydelige forbehold. Vi forsøker å gi nyansert og presis informasjon. Men vi vurderer og evaluerer løpende, og vi lytter til konstruktiv kritikk.

Storebrand hevder flere ungdommer i 18–20-årsalderen sparer til alderdommen hos dem.

– Tallene i IPS-kalkulatoren er for

sparing i IPS og pensjonskonto for den aktuelle aldersgruppen, sier Knut Dyre Haug.

Danske Banks Anne Motzfeldt sier, når hun blir gjort kjent med kritikken, at «individuell pensjonssparing ikke nødvendigvis passer for alle». Også hun mener hun og Danske Bank gir balansert informasjon om pensjonssparing.

Motzfeldt gikk nylig over i en annen stilling i banken.